

аудиозаписи, фонетической експертизы фонограм усной речи человека, которая помогает установить его психическое состояние, степень его эмоциональной напряженности во время ответа на эмоциональный раздражитель или во время устного объяснения при непосредственном наблюдении. На этой основе предложены пути совершенствования положений криминалистической тактики производства допроса как специфического следственного действия в особых условиях, присущих пенитенциарным учреждениям. Соблюдение указанных в статье тактических рекомендаций поможет получить высококачественные фонограммы допроса, пригодные для проведения фонетической экспертизы. Изложенное свидетельствует в пользу широкого применения научно-технических средств в ходе допроса, проводимого в пенитенциарных учреждениях. Это будет способствовать получению качественной и достоверной информации от допрашиваемого, что положительно повлияет на результаты расследования.

Ключевые слова: следственное действие, допрос, пенитенциарное учреждение, специальные знания, научно-технические средства.

Batuk O. Research Expertise During Interrogation in the Investigation of Crimes Committed in Prisons. In the provisions of the scientific article the author disclosed the views of leading forensic scientists and data forensic investigative practices regarding the specific use of expertise during the interrogation in the investigation of offenses committed in prisons. The author characterizes the possibility of using modern scientific and technical facilities, including the possibility of expert research materials and recording record, phonetic expertise fonogram of human's speech, which helps to establish his mental state, the degree of emotional intensity in response to emotional stimulus or during oral explanations at direct observation. On this basis, suggest ways to improve the provisions of forensic tactics of interrogation as a specific investigative action in the special conditions inherent in prisons. Compliance referred to in article tactical recommendations to help make high-quality soundtrack interrogation suitable for phonetic expertise. The foregoing evidence in favor of a wide application of scientific and technical facilities in the course of interrogation, conducted in prisons. This will help to provide quality and reliable information from the interviewee that will positively affect the outcome of the investigation.

Key words: investigative action, interrogation, detention facility, expertise, scientific and technical facilities.

УДК 343.137

Г. Денісова

Кримінально-процесуальні гарантії, їх види та місце інституту відводу, самовідводу у їх структурі

Визначено поняття та суть кримінально-процесуальних гарантії, здійснено їх науково-обґрунтовану класифікацію. З'ясовано функціональну спрямованість інституту відведення та самовідводу посадових осіб, які ведуть кримінальне провадження. Окреслено місце і значення інституту відводу та самовідводу посадових осіб, які ведуть кримінальне провадження, у структурі кримінально-процесуальних гарантії. Процесуальні значення інституту відводу та самовідводу полягає в тому, що він одночасно є гарантією прав особистості, адже створює можливість усунути на законних підставах таку посадову особу, яка проявляє необ'єктивність. Такий правогарантуючий ефект інституту відводу та самовідводу дозволяє також його визнати і гарантією правосуддя.

Ключові слова: кримінально-процесуальні гарантії, відвід, самовідвід, суддя, суд, прокурор, слідчий, кримінальне провадження.

Постановка проблеми та її значення. В сфері кримінально-процесуальних відносин, де вирішуються питання, пов'язані з такими людськими цінностями, як життя, свобода, честь, гідність, гостро стоїть питання про те, щоб становище (статус) особи визначалось не тільки офіційно проголошеними правами, але й їх гарантованістю. Звідси – проблема гарантії інтересів особи і, перш за все, потерпілого та підозрюваного, обвинуваченого в кримінальному провадженні.

В нинішніх умовах реформування кримінального процесу першочерговими є завдання щодо впровадження європейських стандартів доступу до правосуддя і права на справедливий суд у

діяльність представників правоохоронних органів та судів. Відтак проблеми реалізації процесуальних гарантій через інститут відводу та самовідводу набули підкресленої актуальності.

Важливість і актуальність інституту кримінально-процесуальних гарантій пояснюється особливим значенням його для сфери основних громадянських прав і свобод, для врегулювання діяльності органів правосуддя задля виконання завдань кримінального провадження.

Велике значення даного інституту зумовлено самою специфікою діяльності по розслідуванню і судовому розгляду кримінальних проваджень, яка пов'язана з можливістю застосування примусових правообмежуючих заходів. «Кожна людина має право на свободу та особисту недоторканність. Нікого не може бути піддано свавільному арешту чи триманню під вартою. Нікого не може бути позбавлено волі інакше, як на таких підставах і відповідно до такої процедури, які встановлені законом» – так проголошує принцип недоторканності особи, закріплений в ст. 9 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права [2, с. 39].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Розв'язанням та ґрунтовним висвітленням даної проблеми займалися М. С. Строгович, В. Т. Нор, М. М. Михеєнко, В. П. Шибіко, В. М. Тсртишник, Н. Л. Акінча, М. М. Видря, Е. Ф. Куцова, Л. Д. Удалова, Л. М. Лобойко, В. В. Назаров, Г. М. Омеляненко, В. М. Трофименко, О. В. Капліна, Ю. М. Грошевий та інші. Положення, сформульовані цими науковцями, використані нами як основа даного дослідження.

Мета і завдання статті. Метою даного дослідження є визначення поняття та видів кримінально-процесуальних гарантій, з'ясування функціонального спрямування інституту відводу та самовідводу службових осіб, які ведуть кримінальне провадження, як кримінально-процесуальної гарантії.

Своїм завданням ми вважали опрацювання теорії кримінального процесу щодо розуміння суті і визначення кримінально-процесуальних гарантій, науково-обґрунтовану класифікацію кримінально-процесуальних гарантій; окреслення місця і значення інституту відводу, самовідводу у структурі кримінально-процесуальних гарантій.

Виклад основного матеріалу та обґрунтування результатів дослідження. Проблема гарантій прав особи викликає закономірний інтерес вчених-юристів. Вона розглядається як загальною теорією держави і права, так і галузевими науками. В юридичній науці термін «гарантії» вживається широко й в різних аспектах: гарантії законності, гарантії правосуддя, гарантії особи (прав і інтересів особи). В системі гарантій розрізняють соціально-політичні, матеріальні, ідеологічні, юридичні гарантії. До числа юридичних гарантій відносять процесуальні гарантії [1, с. 100].

Проте, серед вчених нема єдиного розуміння процесуальних гарантій. В науковій літературі розрізняють гарантії правосуддя як встановлені процесуальним законом засоби, які забезпечують правильне здійснення в кожному кримінальному провадженні завдань правосуддя, та гарантії прав і законних інтересів особи – правові засоби, за допомогою яких учасники процесу можуть захистити свої права і законні інтереси [3].

Ставлячи цілі, формуючи завдання того чи іншого виду державної діяльності, законодавець передбачає і засоби, які б забезпечили досягнення мети, вирішення поставлених завдань. Тому правомірно, на наш погляд, вести мову про процесуальні гарантії правосуддя, які є різновидом правових гарантій законності в кримінальному судочинстві. І в цьому розумінні весь кримінальний процес як діяльність з приводу досудового розслідування, судового розгляду, ухвалення та проголошення судового рішення в кримінальному провадженні, і процесуальна форма, встановлена законом для цієї діяльності, виступають як процесуальні гарантії.

В основі кримінально-процесуальних гарантій лежать два положення: 1) забезпечення швидкого і повного розкриття злочинів, встановлення винних, забезпечення притягнення їх до кримінальної відповідальності і їх покарання; 2) забезпечення прав і законних інтересів особи [6, с. 15]. Саме ці начала і визначають суть процесуальних гарантій. Перше з них покликане забезпечити швидке, повне та неупереджене дослідження кримінального провадження органами досудового розслідування і судом. Друге – безпосередньо забезпечує права кожного учасника процесу на всіх його стадіях. І та, й інша категорія процесуальних гарантій повинна служити як публічним, так і приватним інтересам. Держава в однаковій мірі зацікавлена як в засудженні винного, так і в недопущенні засудження невинуватого. Ці два моменти, на наш погляд, є вихідними у визначенні кримінально-процесуальних гарантій.

На думку М. С. Строговича, кримінально-процесуальні гарантії прав і законних інтересів особи є складовою частиною процесуальних гарантій правосуддя, оскільки правосуддя покликане охороняти як інтереси держави і суспільства в цілому, так і інтереси окремої людини [4, с. 74]. Тому, будь-який правовий засіб, спрямований на забезпечення, здійснення прав і виконання обов'язків учасниками

процесу, одночасно виступає гарантією правосуддя в кримінальному процесі. Тим не менш, гарантії прав особи не розчиняються в гарантіях кримінального правосуддя, а мають самостійне значення і свій вплив.

На думку Є. Ф. Куцовой, процесуальними гарантіями є, перш за все, обов'язки особи, яка проводить розслідування злочину, прокурора, суду, які сприяють забезпеченню прав і законних інтересів підозрюваного, а також обвинуваченого, захисника, законного представника, потерпілого та його представника [7, с. 83].

М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко зазначили, що кримінально-процесуальні гарантії – передбачені кримінально-процесуальним законом засоби забезпечення досягнення завдань кримінального судочинства і охорони прав і законних інтересів осіб, які беруть у ньому участь. До кримінально-процесуальних гарантії ці вчені віднесли кримінально-процесуальну форму, принципи кримінального процесу, процесуальні обов'язки його суб'єктів і заходи кримінально-процесуального примусу [3, с. 321]. Такий погляд видається обгрунтованим.

В.М. Тертишник вказав, що процесуальні гарантії – це система правових засобів, що забезпечують здійснення правосуддя, можливість всім суб'єктам кримінального процесу реалізувати свої права та обов'язки. За своєю сутністю весь кримінальний процес (його форма) і є системою таких гарантії. У цьому значенні будь-який інститут кримінально-процесуального права, будь-який процесуальний документ є процесуальною гарантією встановлення істини, правильного розслідування та розв'язання кримінального провадження [5, с. 13]. На наш погляд, така точка зору не відображає конкретного змісту самого інституту кримінально-процесуальних гарантії.

Л. Д. Удалова, В. В. Назаров, Г. М. Омеляненко вказують, що процесуальні гарантії – це передбачені кримінально-процесуальним законом засоби забезпечення досягнення завдань кримінального судочинства і охорони прав і законних інтересів суб'єктів, які беруть у ньому участь [8, с. 26; 9, с. 23].

На думку Л.М. Лобойка кримінально-процесуальні гарантії – це визначені процесуальним законом засоби забезпечення ефективного функціонування кримінального процесу [10, с. 19].

О. В. Капліна, Ю. М. Грошевий вважають, що правові засоби, які забезпечують усім суб'єктам кримінальної процесуальної діяльності можливість реально виконувати свої обов'язки та використовувати надані права, являють собою кримінально-процесуальні гарантії. Процесуальні гарантії – це сукупність встановлених законом правових норм, що забезпечують законний і обгрунтований розгляд кожної кримінальної справи і виконання інших завдань кримінального судочинства. Розрізняються процесуальні гарантії в широкому значенні і процесуальні гарантії особи, або процесуальні гарантії у вузькому значенні. У широкому розумінні весь кримінально-процесуальний порядок значною мірою являє собою систему процесуальних гарантії [11].

До переліку таких засобів і способів належать процесуальні норми, права та обов'язки учасників кримінального провадження, засади кримінального провадження, кримінально-процесуальна форма, діяльність учасників кримінального провадження, система заходів процесуального примусу, кримінально-процесуальна відповідальність [12, с. 121]. Вважаємо, що не слід сюди відносити і діяльність учасників кримінального провадження, адже вона не завжди відповідає процесуальній формі. Також, не варто сюди включати права учасників кримінального провадження, оскільки гарантії – засоби, які роблять можливим здійснення прав.

На думку В. М. Трофименка кримінально-процесуальні гарантії – це система правових засобів забезпечення успішного виконання завдань правосуддя й охорони законних інтересів усіх учасників кримінального провадження, що припускає суворе дотримання встановлених законом форм і засад кримінального провадження, закріплення прав учасників провадження та умов їх реалізації, точне виконання обов'язків службовими особами та органами, що здійснюють кримінально-процесуальну діяльність [13, с. 172].

Суттєвою подією для розвитку кримінально-процесуальних гарантії стало прийняття Кримінального процесуального кодексу України, характерним для якого є те, що він не тільки проголошує гарантії прав сторін кримінального провадження, а й розгалужує процесуальний механізм, який забезпечує реалізацію цих гарантії. Механізм реалізації кримінально-процесуальних гарантії становить собою, по суті, усю систему кримінально-процесуальних норм, які задають спрямованість кримінального провадження на досягнення його завдань [12, с.121].

Особам гарантовано право на неупередженість слідчого та судді, тому ці службові особи зобов'язані заявити самовідвід, якщо для цього є підстави. Розглядаючи інститут відводу службових осіб, які ведуть кримінальне провадження, науковці одноставно визнали його суттєве значення для

кримінально-процесуальної діяльності. Разом з тим, у визначенні його функціонального спрямування, навантаження позиції вчених розходяться.

Більшість вчених розглядають інститут відводу як гарантію об'єктивності службових осіб, які ведуть кримінальне провадження. М. І. Бажанов, Ю. М. Грошевий, В. М. Лебедєв, М. М. Михеєнко, В. П. Шибіко, А. Я. Дубинський, В. Т. Нора, В. О. Гринюк, М. М. Видря зазначали, що для забезпечення об'єктивного і безстороннього дослідження і вирішення кримінального провадження необхідно, щоб службові особи, які його ведуть, не були ні прямо, ні побічно заінтересовані у певному вирішенні, за відсутності сумнівів щодо їх безсторонності. Тому процесуальним законом встановлені підстави, в силу яких суддя, прокурор, слідчий не може брати участі у розгляді справи і підлягає відводу [14, с. 75; 15, с. 92; 16, с. 60; 17, с. 97; 18, с. 13; 19, с. 10].

Дещо відмінним від вище наведеного є трактування інституту відводу як гарантії незалежності службових осіб, які ведуть кримінальне провадження. Зокрема, А. С. Дежнев підкреслив, що неупередженість службових осіб, які здійснюють кримінальне провадження, багато в чому досягається завдяки їх незалежності від обставин події, яка досліджується. Для того, щоб забезпечити цю незалежність, суддя, прокурор, слідчий в певних випадках підлягають відводу [20, с. 46]. Таке тлумачення видається нам обґрунтованим.

Слід вказати, що, на нашу думку, деякі вчені розглядають інститут відводу дещо звужено – як гарантію законного складу суду та гарантію прав підозрюваного, обвинуваченого.

Д. С. Суло Ю. М. Грошевой, І. Є. Марочкін висловили думку, що кримінально-процесуальний закон передбачає значний обсяг прав, що дають змогу обвинуваченому при вмілому використанні самостійно захищатися від обвинувачення. Право на захист включає в себе гарантії, що забезпечується здійснення цього права, в тому числі заявляти відводи [21, с. 25-26; 22, с. 16-17].

У літературі також наведено цікаві думки про значення інституту відводу як гарантії доступу до правосуддя та як засобу забезпечення авторитету рішення суду [23, с. 11]. Інститут відводів покликаний створити у сторін і інших заінтересованих осіб, у громадян, які присутні на засіданні суду, тверду впевненість в тому що справа буде розглянута і вирішена неупереджено і об'єктивно. Це сприяє підвищенню авторитету судових рішень і всієї судової діяльності [24, с. 29-30].

Більш плідним вважаємо погляд на інститут відводів, як на гарантію законності дій і рішень службових осіб, які ведуть кримінальний процес, правосудності вироків. Зокрема, Х. А. Мамедова зробила висновок, що інститут відводів в кримінальному процесі виступає як важлива гарантія, що забезпечує винесення законних і обґрунтованих судових рішень [24, с. 29].

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Отже, підсумувавши усе викладене, вважаємо основними результатами наступні висновки. Проаналізувавши доступну літературу, ми приєднуємось до позиції В. Т. Нора, М. М. Михеєнка, В. П. Шибіки, згідно з якою кримінально-процесуальні гарантії це – передбачені кримінально-процесуальним законом засоби забезпечення досягнення завдань кримінального судочинства та охорони прав і законних інтересів осіб, які беруть у ньому участь, оскільки таке бачення є обґрунтованим і має комплексний характер.

Кримінально-процесуальні гарантії поділяються на: гарантії, які забезпечують суспільні інтереси або гарантії правосуддя; та гарантії, які забезпечують права особи або гарантії інтересів певного суб'єкта процесу.

Між вказаними різновидами гарантій немає суперечностей, вони діють одночасно, взаємно підсилюючи власну дію.

До структури кримінально-процесуальних гарантій обґрунтовано віднесено кримінально-процесуальну форму, принципи кримінального процесу, обов'язки суб'єктів, заходи процесуального примусу.

Процесуальне значення інституту відводу та самовідводу полягає в тому, що він одночасно є гарантією прав особи, яка захищає свої законні інтереси, оскільки створює можливість усунути з законних підстав таку службову особу, яка виявляє щодо неї упередження, має особистий інтерес щодо певного вирішення провадження. А саме від цього буде залежати реальність доступу до правосуддя. Неважко побачити, що такий правогарантуючий ефект інституту відводу та самовідводу службових осіб, які ведуть кримінальний процес, дозволяє визнати його також і гарантією правосуддя. Адже встановлення істини у кримінальному провадженні неможливе при необ'єктивному дослідженні його обставин, упередженому ставленні до якоїсь із сторін. Процесуальні рішення осіб, які підлягали відводу, неминуче супроводжуються сумнівами щодо їх легітимності, а, отже, не матимуть авторитету в очах громадськості.

Джерела та література

1. Акинча Н. А. К понятию уголовно-процессуальных гарантий / Н. Акинча / У кн.: «Актуальные вопросы советской юридической науки». Ч. 2. – Саратов: Изд-во СЮИ, 1978. – С. 100-105.
2. Права людини. Основні міжнародно-правові документи. – К.: Наукова думка, 1989. – С. 39-54.
3. Михеєнко М. М. Кримінальний процес України / М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко. – Київ: Либідь, 1999. – 536 с.
4. Строгович М. С. О правах личности в советском судопроизводстве / М. С. Строгович // Советское государство и право. – 1976. – №10. – С. 23-28.
5. Тертишник В. М. Кримінально-процесуальне право України / В. М. Тертишник. – Київ: А.С.К., 1999. – 575 с.
6. Видря М. М. Процесуальні гарантії в суді / Видря М. М. – Краснодар: Изд-во Краснодар ун-та, 1980. – 94 с.
7. Куцова Э. Ф. Гарантии прав личности в советском уголовном процессе / Э. Ф. Куцова. – М.: Юр. лит, 1973. – 115 с.
8. Назаров В. В., Омеляненко Г. М. Кримінальний процес України: підручник / В. В. Назаров, Г. М. Омеляненко. – К.: Юридична думка, 2005. – 548 с.
9. Удалова Л. Д. Кримінальний процес України. Загальна частина: навч. посіб. / Л. Д. Удалова. – К.: Кондор, 2005. – 152 с.
10. Лобойко Л. М. Кримінально-процесуальне право: навч. посіб. / Л. М. Лобойко. – К.: Істина, 2005. – 456 с.
11. Кримінальний процес: підручник / за ред. Ю. М. Грошевого та О. В. Капліної. – Х.: Право, 2010. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://uristinfo.net/ugolovnoe-protsesualnoe-pravo/51-jum-groshevij-kriminalnij-protses/978-zagalna-chastina-rozdil-1-osnovni-polozhennja-kriminalno-protsesualnoyi-teoriyi.html?start=4>.
12. Моторигіна М. Г. Процесуальні гарантії забезпечення прав сторони захисту у змагальному кримінальному провадженні / М. Г. Моторигіна // Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 2013. – № 2. – С. 120-125.
13. Трофименко В. М. Уголовно-процесуальні гарантії і їх схема / В. М. Трофименко // Проблеми совершенствования украинского законодательства и повышения эффективности правоприменительной деятельности., отв.ред. Н. И. Панов. – Х.: Нац. юрид. акад. України ім. Я. Мудрого. – 1997. – С. 170-174.
14. Советский уголовный процесс / М. И. Бажанов, Ю. М. Грошевой. – К: Вища школа, 1983. – 420 с.
15. Лебедев В. М. Комментарий к Уголовно-процессуальному кодексу РСФСР / В. М. Лебедев. – М.: Спарк, 1995. – 612 с.
16. Михеєнко М. М. Кримінальний процес України / М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, В. П. Шибіко. – К.: Либідь, 1999. – 536 с.
17. Михеєнко М. М. Науково-практичний коментар КПК України / М. М. Михеєнко, В. П. Шибіко, А. Я. Дубинський. – К.: Юрінком, 1995. – 640 с.
18. Гринюк В. О. Принцип незалежності суддів і підкорення їх тільки закону в кримінальному процесі України / В. О. Гринюк. – К.: АҚД, 2004. – 20 с.
19. Выдря М. М. Участники судебного разбирательства и гарантии их прав / М. М. Выдря. – Краснодар: Кубанский государственный университет, 1979. – 101 с.
20. Дежнев А. Возможен ли отвод в стадии возбуждения уголовного дела / А. Дежнев // Законность. – 2006. – № 1. – С. 46-48.
21. Сусло Д. С. Процесуальні гарантії правосуддя в СРСР / Д. С. Сусло. – К: Знання, 1981. – 75 с.
22. Грошевий Ю. М. Органи судової влади України / Ю. М. Грошевой, І. С. Марочкін. – К.: Ін Юре, 1997. – 20 с.
23. Рекомендация Комитета Министров Совета Европы R (81) 7 от 14 мая 1981 г. относительно путей облегчения доступа к правосудию [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_133.
24. Мамедова Х. А. Институт отводов в уголовном судопроизводстве / Х. А. Мамедова. – Баку, 1986. – 124 с.

Денисова Г. Кримінально-процесуальні гарантії, їх види і місце інститута отвода, самоотвода в їх структурі. В сучасних умовах реформування кримінального процесу реалізація кримінально-процесуальних гарантій шляхом застосування інститута отвода і самоотвода посадових осіб, керівних кримінальне виробництво, набула особливу актуальність. Визначено поняття і сутність кримінально-процесуальних гарантій. Проаналізовані висновки вчених по питанню визначення поняття і сутності кримінально-процесуальних гарантій. Розглянуті положення, що лежать в їх основі. Здійснено науково обґрунтовану класифікацію кримінально-процесуальних гарантій. Розкрито значення кримінально-процесуальних гарантій в виконанні завдань кримінального виробництва, в тому числі захисту особи, суспільства і держави від кримінальних правопорушень, захисту прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального виробництва. Роз'яснено функціональну спрямованість інститута отвода і самоотвода посадових осіб, керівних кримінальне виробництво. Визначено місце і значення інститута отвода і самоотвода посадових осіб, керівних кримінальне виробництво, в структурі кримінально-процесуальних гарантій.

Процессуальное значение института отвода и самоотвода состоит в том, что он одновременно является гарантией прав личности, которая защищает свои законные интересы, так как создает возможность устранить на законных основаниях такое должностное лицо, которое проявляет необъективность, имеет личный интерес в решении уголовного производства. Именно от этого и будет зависеть реальность доступа к правосудию. Такой правогарантирующий эффект института отвода и самоотвода позволяет также его признать и гарантией правосудия.

Ключевые слова: уголовно-процессуальные гарантии, отвод, самоотвод, судья, суд, прокурор, следователь, уголовное производство.

Denisova G. Criminal Procedural Guarantees, their Types and Place of the Institution Rejection and Self-rejection in that Structure. In modern conditions of reforming the criminal procedure implementation of criminal procedural guarantees by applying the institute rejection and self-rejection of officials leading the criminal proceedings has acquired special urgency. The concept and essence of criminal procedural guarantees is defined. Scientists judgments on the definition and scope of the criminal procedural guarantees are analyzed. The basic provisions are considered. Scientifically based classification of criminal procedural guarantees is carried out. The significance of criminal procedural guarantees in criminal proceedings assignments, including the protection of the individual, society and the state from criminal offenses, protection of rights, freedoms and legitimate interests of the criminal proceedings is defined. The functional orientation of rejection and self-rejection of officials leading the criminal proceedings institute is clarified. The place and importance of the institute rejection and self-rejection of officials leading the criminal proceedings is outlined in the structure of the criminal procedural guarantees. Procedural importance of the institute rejection and self-rejection of officials leading the criminal proceedings is at the same time in fact that it is a guarantee of individual rights, which protects their legitimate interests as it creates an opportunity to eliminate lawfully such an officer, who shows subjectivity personal interest in the decision of the criminal proceedings. Reality of access to justice will depend on the basis of this. Such lawguaranteed effect of Institute of rejection and self-rejection also allows it to recognize as guarantee of justice.

Key words: criminal procedural guarantees, challenged recuse, judge, court, prosecutor, investigator, criminal proceedings.

УДК 343.83:343.261-052

З. Журавська

Вчинення злочинів персоналом виправних колоній як один із чинників, що знижує рівень забезпечення особистої безпеки засуджених

У статті висвітлено основні детермінанти, що породжують і обумовлюють вчинення злочинів персоналом виправних колоній. Узагальнено погляди щодо змісту діяльності персоналу виправних колоній, пов'язаної із забезпеченням особистої безпеки засуджених у виправних колоніях. Проаналізовано питання покращення якісного складу працівників установ виконання покарань. Обґрунтовано пропозиції щодо заходів, спрямованих на протидію такого негативного явища та забезпечення особистої безпеки засуджених в установах виконання покарань. Зазначений підхід дасть можливість підвищити рівень індивідуальної відповідальності персоналу виправних колоній по забезпеченню особистої безпеки засуджених, удосконалити практику, включаючи судову, протидію злочинності у виправних колоніях.

Ключові слова: виправна колонія, злочинність, місця позбавлення волі, засуджений, особиста безпека.

Постановка наукової проблеми та її значення. У статті здійснений аналіз проблем визначення причин вчинення злочинів персоналом виправних колоній, досліджуються питання відхилення їх поведінки від нормативно визначених умов виконання службових обов'язків, розглядається диференціація таких осіб щодо змісту їх діяльності.

Аналіз досліджень цієї проблеми. В науці зазначена проблематика є об'єктом дослідження таких науковців, як Ю. В. Бауліна, В. І. Борисова, О. М. Джужи, А. В. Кирилюка, О. Г. Колба, А. І. Долгової, В. Й. Бочелюка, Т. А. Денисової, В. А. Бадири, А. П. Геля, Д. В. Рівмана, С. В. Фесенка, П. Л. Фріса, О. Н. Ярмиша та ін. Над її вирішенням постійно працюють висококваліфіковані фахівці,